

УДК 37.091.12-051:[37.015.31:7]

DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.1.2025.05>**Дмитро Крик,**

ORCID iD 0009-0000-0902-7734

методист кафедри теорії й методики
мовно-літературної та художньо-естетичної освіти
Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
вул. Адміральська, 4-а, 54001, м. Миколаїв, Україна
dmytro.kryk@moipro.mk.ua

Людмила Назаренко,

ORCID iD 0000-0001-6560-5252

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії й методики
мовно-літературної та художньо-естетичної освіти
Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
вул. Адміральська, 4-а, 54001, м. Миколаїв, Україна
liudmyla.nazarenko@moipro.mk.ua

РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТУ «ГАЛЕРЕЯ МИСТЕЦТВ» (ТЕМАТИЧНІ ВИСТАВКИ)

Методична стаття присвячена проблемі збагачення духовного світу людини. Актуалізовано важливість значення предметів мистецького циклу, їхній вплив на розвиток естетичного смаку, культури краян.

Проаналізовано й уточнено змістове наповнення поняття «художньо-естетична культура вчителя». Розглянуто дію сприймання творів живопису як чуттєвого тригера на психологічний стан людини. Визначено чинники й складники розвитку художньо-естетичної культури вчителів. Указано на важливість використання творчого, особистісно зорієнтованого й діяльнісного підходів під час формування й розвитку культури, естетичного смаку суб'єктів освіти. З'ясовано вплив педагога на духовне становлення учнів, важливість його самоосвіти. Представлено результати реалізації проєкту «Галерея мистецтв» (тематичні виставки), що започаткував колектив Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Ключові слова: галерея; культура; майстер; митець; персональна виставка; художньо-естетична культура.

© Крик Д. О., Назаренко Л. А., 2025

Постановка проблеми. Українське образотворче мистецтво завжди відігравало значну роль у культурному та духовному житті нашої країни. І зараз вона тільки збільшується, бо час нині тривожний. Чи не єдиною розрадою для багатьох людей є відвідування артпростору.

Від початку великого вторгнення російських військ в Україну чимало художників, фотографів Миколаївщини активізува-

ли свою творчу діяльність, адже мистецтво – це теж зброя та засіб, за допомогою якого можна впливати на оточення. Організація виставок дає змогу виявити спрямованість творчих пошуків художників, фотографів, майстрів Миколаївщини та окреслити тенденції розвитку артизму, з'ясувати її чинність на відвідувачів галереї.

Воєнні умови, у яких опинилася культура, призвели до зміщення акцентів

та пріоритетів у створенні, сприйнятті й експонуванні художніх творів. Наявні суперечності між потребою суспільства в очному спогляданні живопису й висвітленням інформації в інтернет-просторі про мистецьку діяльність українських авторів. Важливого значення набуває проблема так званої «другорядності» предметів естетичного циклу. Розв'язання її вбачаємо в культурній просвітницькій роботі через реалізацію регіонального проєкту «Галерея мистецтв», який зберіг «живий» формат спілкування художників, фотографів та музикантів із працівниками та відвідувачами Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Аналіз останніх публікацій. Живопис як засіб формування художньо-естетичної культури вчителя розглядали М. А. Кириченко, Л. М. Любарська та інші. Роль мистецтва в розвитку особистості вивчали О. А. Комаровська, О. П. Рудницька. Проблемі формування естетичної культури майбутніх педагогів приділено увагу в працях Г. І. Сотської (2014), Г. А. Богатирьової (2004). Вивченню змісту поняття «художньо-естетична компетентність педагога в галузі декоративно-ужиткового мистецтва» присвятили свої роботи Т. П. Зузяк, О. В. Марущак (2019).

Значення артизму для розвитку художньо-естетичної компетентності суб'єктів освіти висвітлено в розвідках Л. В. Гарбузенко (2016). Формування художньо-естетичного досвіду майбутнього вчителя досліджували О. Л. Шевнюк (1995), Н. Гатеж (2017). Теоретичні та методичні засади художньо-творчого розвитку школярів і педагогів проаналізовано в розвідках В. Н. Кардашова (2000). Зміст дефініції «художня культура» як наукового поняття та професійна якість педагога розглянуто в праці А. Микуліної (2016). Попри численні напрацювання питання розвитку художньо-естетичної культури вчителя недостатньо вивчено.

Мета й завдання статті: висвітлити роль реалізації проєкту «Галерея мистецтв» Миколаївського обласного інсти-

туту післядипломної педагогічної освіти у формуванні художньо-естетичної культури вчителів.

Завдання статті:

1. Дослідити змістове наповнення поняття «художньо-естетична культура вчителя» як одна з умов його професійного становлення, запропонувати власне розуміння терміна.
2. Визначити чинники розвитку художньо-естетичної культури вчителів.
3. Представити результати реалізації проєкту «Галерея мистецтв» (тематичні виставки) Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу.

Основи духовного й розумового розвитку людини закладаються через виховання й формування її загальної культури. Уявний дотик до творів мистецтва передбачає не тільки отримання певної інформації, а й естетичну насолоду. Психологічна взаємодія сприймання арттворів та його характер, як підкреслює Н. Л. Тодосієнко, спрямовані на збагачення духовного світу людини, визначаються двома факторами: по-перше, якістю; по-друге, здатністю повноцінно сприйняти їх (Тодосієнко Н. Л., 2019, с. 153). Ознайомлення з мистецтвом має відбуватися через потребу в набутті задоволення від споглядання шедеврів світової скарбниці, у підвищенні рівня власної естетичної культури. Такий інтерес не виникає раптово, це тривалий процес, який позначається внутрішньою і зовнішньою мотиваціями.

Естетична культура особистості, зазначає М. Колесніков, є складним переплетенням природних, соціальних, виховних, культурних чинників, її власної активності та вибіркової діяльності щодо засвоєння цінностей світової та вітчизняної культури, які власне і роблять її унікальною та самобутньою (Колесніков М., 2003, с. 174). Здатність педагогів відчувати єднання зі світом позначатиметься на їхній підготовці до

уроки, уміти донести інформацію, зацікавити учнів власним естетичним смаком, формувати світогляд здобувачів освіти за законами добра й краси.

Художню культуру як професійно-комунікативний симулякр пропонує розуміти О. М. Отич. У процесі взаємодії з мистецтвом педагог підвищує рівень власної художньо-мистецької компетентності, розвиває естетичний смак, трансформації зазнають морально-етичні переконання (Отич О. М., 2014). Творчо-інтелектуальний процес у поєднанні з вербальною комунікацією дасть змогу набуту ціннісних орієнтирів, що становитимуть підґрунтя його професійної діяльності.

Художньо-естетичну культуру педагогічних працівників закладів освіти, з погляду В. Л. Ходунової, необхідно розглядати як сукупність організаційно-творчих, освітніх та культурно-наукових уявлень педагогів про специфіку роботи з дітьми (Ходунова В. Л., 2022, с. 339). У цьому контексті вчитель здатний набуту художньо-естетичних навичок під час взаємодії з артпростором, що поступово стає частиною його світобачення.

Беручи до уваги, що художньо-естетична культура виявляється в процесі ціннісних виборів, сприйняття й мистецької діяльності особистості, Н. Гатеж виокремлює основні компоненти структури цього поняття. До них належать: емоційно-ціннісний (свідомість та аксіосфера особистості); почуттєвий (емоційна чутливість, емпатія та здатність милуватися красою); пізнавальний (досвід, тезаурус); діяльнісний (краса та артистизм професійної дії, краса праці й середовища) (Гатеж Н., 2017, с. 203). Крім того, вчена додає переживання, смаки, ідеали. У процесі роботи з учнями педагог повинен мати уявлення про всі ці складники, розуміти їхній зміст, уміти пояснювати їх здобувачам освіти, з'ясувати рівень художньо-естетичної культури й освіти дітей, давати їм змогу творити, пізнавати нове, розуміти й аналізувати емоції школярів, орієнтувати на засвоєння знань на основі національно-патріотичної

парадигми.

Художньо-естетичний досвід і культуру особистості розглядає в дослідженні О. Л. Швенюк як результат спілкування останньої з цінностями, відображенням у її свідомості змісту та форми мистецьких явищ. Вони формуються внаслідок засвоєння колективної мудрості суспільства, закріплюються у вигляді стійких світоглядних орієнтацій і є специфічною програмою соціальної поведінки. Змістовою основою формування художньо-естетичного досвіду вчителя є: а) цілеспрямована орієнтація загальних філософських та педагогічних дисциплін у системі міжпредметних зв'язків; б) системність організації навчального матеріалу; в) експериментальна педагогічна технологія організації артактивності (Швенюк О. Л., 1995, с. 8–9). Щоб уникнути диспропорції між фаховою підготовкою й культурною, учителю повсякчас потрібно збагачувати себе духовно. Під час участі в художньо-естетичній діяльності в педагога гармонізується психологічний стан, розвивається ерудованість, емпатія, він набуває мистецького досвіду. Систематизуючи власні знання, ставлення до побаченого, задіюючи чуттєву сферу, учитель передаватиме учням свої надбання.

Художньо-естетична культура має у своєму складі два компоненти: свідомість і діяльність, які тісно пов'язані з духовністю, ставленням до подій, що передаються через ідеї, погляди, переконання. Залежно від визначальних рис окремої людини, її моральних надбань, чуттєвого сприймання формується естетична свідомість. Наскільки глибоко й часто особистість занурюється у світ мистецтва, так і вибудовується її інтелектуальна, естетична картина світу. За такої умови емоційний складник превалює над розумовим. Оцінки й судження, які виникають під час споглядання творів мистецтва, залишаються протягом тривалого часу в пам'яті глядача, світогляд набуває чіткіших обрисів. Узаємодія з реальністю неодноразово спонукає до творення власних продуктів. Не завжди вони є досконалими, проте ідеї краси інтегруються з ду-

ховними, психологічними переживаннями, поступово набуваючи більш довершених форм. Важливим водночас є застосування творчого, особистісно зорієнтованого й діяльнісного підходів, за яких фахова підготовка вчителя, його чуттєва здатність сприймати й розуміти твори мистецтва, світогляд набуватимуть ширших обріїв і позначатимуться на роботі з дітьми.

При народженні люди не мають естетичного смаку, він формується поступово. Спектр уявлень про нього може коливатися від низького (примітивного) до високого. Важливо, щоб суб'єкти освіти не втратили естетичний смак і культуру, тому відвідування виставок, перформансів є дотиком до душі. Міжособистісна взаємодія, яка відбувається під музичний супровід, збагачує досвідом, сприяє глибшому проникненню у свідомість, гармонізує інтелектуальне й емоційне сприймання. Цей зв'язок, переконує О. О. Сокурєнко, є ключовим для донесення культурної спадщини, підвищення рівня обізнаності суспільства та створення умов для активного навчання й дозвілля (Сокурєнко О. О., 2024). Така соціалізація зараджуватиме формуванню внутрішнього світу, якщо кожна особистість докладатиме зусиль до творення прекрасного й чуттєвого, займатиметься самоосвітою, збагачуватиметься морально.

Механізм оволодіння художньо-естетичною культурою ґрунтується, з погляду С. Сінчжоу, на органічній єдності професійно-педагогічної підготовки та неперервного розвитку чуттєво-емоційної сфери фахівця. Ця єдність постає як показник його готовності до художньо-естетичної роботи із сучасними школярами в умовах нового соціокультурного середовища, привнесеного розвитком інформаційного суспільства (Сінчжоу С., 2022, с. 78). Нині інформаційно-комунікаційні технології дають можливість відвідати віртуально музеї світу, ознайомитися з прекрасним, долучитися до творення, залучаючи інструменти штучного інтелекту, цифрові комп'ютерну графіку та живопис, проте традиційне мистецтво перебуває поза трендами.

Беручи до уваги вищезазначене, розуміємо *художньо-мистецьку культуру вчителя* як якість, що формується в результаті його виховання й набуття естетичного досвіду через взаємодію з різними видами мистецтва, уміння сприймати побачене, перетворювати його, мати насолоду, виявляти емоції, ставлення й емпатію, продукувати власні твори, здатність передати культурний досвід здобувачам освіти; тісно пов'язана з духовними цінностями, переконаннями й світоглядом особистості, залежить від знань, компетентностей, психофізіологічних процесів.

Визначимо *чинники розвитку художньо-естетичної культури вчителя*. У нашому розумінні, це: мистецька діяльність, здатність до естетичного сприймання, формування ідеалів краси і смаків, розуміння ролі традицій і новаторства, вплив медіапростору, суспільства на становлення майстра, художньо-естетична компетентність.

Мистецька діяльність, зосереджена на передаванні узагальнених сенсів буття, ґрунтується на вмінні придумати концептуальну ідею, що відлунюватиме в серцях глядачів. Кожен, спираючись на власний досвід, вирішує, який твір є естетичним. Духовні прояви митця можуть реалізовуватися в різних матеріалах, продукуючи цінності й смисли. Важливою ознакою мистецької діяльності, з погляду Л. Ф. Ліфінцевої, є «творчий процес, у якому відкривається невідоме для створення нового, що дає змогу зростати духовно, професійно та знаходити нові шляхи, тим самим розширюючи особисті артможливості у творчому виявленні» (Ліфінцева Л. Ф., 2023, с. 212). Така практика передбачає здатність взяти до уваги не тільки власні відчуття, а й колективний емоційний досвід, спроможність реалізувати власні творчі задуми.

Щодо естетичного сприймання зауважимо, що воно формується з дитинства. Його розвиток є стрижневим, оскільки впливає на ставлення до навколишнього світу, природи й мистецтва. Уміння надавати емоційну оцінку змісту художнього твору залежить і від емпатії. Здатність до

співпереживання, чуттєвого сприймання породжує емоції, які трансформуються в задум, а потім у твір через образні домінанти. Естетичне сприймання, наголошує Н. Л. Тодосієнко, є результатом цілеспрямованого, організованого процесу формування естетичного і художнього відображення у свідомості предметів і явищ мистецтва, природи, навколишнього середовища (Тодосієнко Н. Л., 2021, с. 3). Розкриття творчої індивідуальності педагогів відбувається під впливом споглядання, відчуття естетичної насолоди й певних дій.

«Виокремлюємо характерні особливості художнього сприймання: а) залежить від жанрових ознак мистецького твору, вікових особливостей читачів, а також способів їхнього художнього мислення та смаків; б) проходить три стадії: почуття – сприймання – мислення; в) пов'язане з відчуттями, що трансформуються в співпереживання, а згодом – у переконання; г) дає змогу мимоволі запам'ятовувати атмосферу й події, що зображені, надавати їм оцінку; г) впливає на учня, його світогляд, ціннісні орієнтири; д) викликає зворотну реакцію» (Назаренко Л. А., 2015, с. 44).

Розуміння ролі традицій і новаторства дає змогу працювати як в одному напрямі, так і міксувати різні стилі, жанри, виявляти ціннісне ставлення до навколишнього світу, сприяє інтелектуальному й духовному становленню, дає можливість оновити форми і зміст. Творча діяльність попередників і сучасників впливає на художньо-естетичну культуру вчителів. Заглиблення в історію мистецтва дає змогу відчутти дух епохи, обрати стиль, засоби мистецтва. Традиційні підходи уможливають збереження культурної спадщини, національної ідентичності, є підґрунтям для навчання. Розуміння стійких символів не потребує значної інтелектуальної праці для осмислення, а тільки для відтворення. Новаторство в мистецтві дає змогу заявити про себе, залучити нову аудиторію, зруйнувати стереотипи. Їхній синтез, з одного боку, напруження, з іншого – гармонійне поєднання різноманітностей. Занурюю-

чись в атмосферу мистецтва, відвідувачі виставок отримують естетичне задоволення, розвивають когнітивне сприймання.

Уплив медіапростору, суспільства на становлення як митця, так і глядача відбувається завжди. За тоталітарних режимів наявним були тиск і обмеження. Нині свобода позначається доступністю інформації, можливістю рекламувати власну творчість, здійснювати промоушен, зважати на тренди, мати швидкий зворотний зв'язок. Соціальний запит сприяє формуванню культурних потреб. Можна знайти мецената й вислухати критичні зауваження. Учителі здатні розвивати свої смаки завдяки новим можливостям для ознайомлення з мистецтвом і для самовияву.

Художньо-естетична культура педагога тісно пов'язана з компетентністю, оскільки розуміння мистецтва й відчуття насолоди передбачає розвиток образного мислення, знання основ предмета, володіння засобами вербального й невербального творення образів. Їх інтерпретування залежить від сприймання, способу передавання, характеру творення, ставлення глядача й майстра, їхньої компетентності. Картини, твори декоративно-ужиткового мистецтва здебільшого метафоричні. Для їх розкодування потрібен значний досвід, інтелектуальна робота.

Художньо-естетична компетентність, на думку О. В. Марущак, Т. П. Зузяк, спрямована на сприйняття творчості як засобу самореалізації особистості (Марущак О. В., Зузяк Т. П., 2019, с. 187). Це передбачає, що вчитель із розумінням ставиться не тільки до всього прекрасного, а й до недосконалого, працює над удосконаленням власних художніх смаків і почуттів, виявляє бажання створювати щось нове, розвиває художні здібності, вивчає теоретичні основи, залучає до креативної діяльності здобувачів освіти. В основу формування естетичної компетентності покладено духовні цінності. Для її розвитку потрібно задіювати такі методологічні підходи: акмеологічний, інтегративний, особистісно зорієнтований, системний, діяльнісний, творчий. Важливо

враховувати специфічні принципи: синергетики, природовідповідності, творчої самореалізації, художності, емоційності.

Усі перелічені чинники створюють можливості для розвитку художньо-естетичної культури вчителів, навчають критично мислити в оновлених умовах, адекватно реагувати на соціальні запити й виклики, дають змогу розуміти тренди, протистояти маніпуляціям, відокремлювати справжнє мистецтво від уявного. Розвинена художньо-естетична культура сприяє розширенню світогляду, розвитку творчого мислення, підвищенню рівня культурного спілкування та збагаченню людського життя. Вона є елементом національної ідентичності та міжкультурного діалогу.

Галереї у всі часи відіграють важливу роль у збереженні та популяризації українського мистецтва. Серед їхніх визначальних характеристик, на думку Л. М. Зеленської, як культурних інституцій є: суб'єктність у сучасному артпроцесі, розуміння власної візії та перетворювальних дій в артсередовищі, сформоване бачення шляхів реалізації стратегічних завдань, представлення інтересів культурної сфери в умовах сьогодення; стимулювання членів суспільства до досягнення творчих надбань та досвіду вітчизняних митців, формування виставкового простору як майданчика для творчих експериментів, самовираження митців, а також засобу вияву художнього смаку й естетичного виховання відвідувачів; реалізація культурних проєктів та програм задля збереження та представлення українського мистецтва в Україні та поза її межами (Зеленська Л. М., 2023, с. 137). Проєкт «Галерея мистецтв» (тематичні виставки) є тією ланкою, яка об'єднує майстрів, науково-педагогічних, педагогічних працівників, мешканців міста, які із задоволенням відвідують експозиції.

Результати реалізації проєкту. Проєкт «Галерея мистецтв» (тематичні виставки) започаткований у 2010 році на базі виставкового залу Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, що розпочав свою роботу в

1998 році, займає приміщення фое, вестибюлів, рекреацій першого та другого поверхів головного корпусу інституту.

Учасниками персональних виставок, презентацій творчості є художники Миколаївської обласної організації Національної спілки художників України (далі – НСХУ), молодіжного об'єднання Миколаївської обласної організації НСХУ, майстри декоративно-ужиткового мистецтва, викладачі Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», педагоги-художники, керівники гуртків образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтв та учнівська молодь Миколаївської області.

Форми представлення робіт у проєкті «Галерея мистецтв» (тематичні виставки):

1. Організація та проведення персональних виставок сучасних митців, членів НСХУ, майстрів декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтв, талановитої учнівської молоді, фотохудожників, мистецьких об'єднань і фотоклубів.
2. Зустрічі вчителів образотворчого мистецтва закладів загальної середньої освіти, керівників гуртків міських (районних) будинків дитячої творчості учнів з авторами персональних виставок.
3. Майстер-класи для вчителів образотворчого мистецтва та керівників гуртків на курсах підвищення кваліфікації при МОППО.

Поширення інформації про творчість художників і майстрів через сайт «Мистецька освіта Миколаївщини» (<https://art.moippo.mk.ua/>) та засоби масової інформації (газета, телебачення).

У такі способи відбувається підтримка і стимулювання педагогів-художників, молодих митців, талановитої учнівської молоді, майстрів народного мистецтва та фотохудожників до реалізації творчих задумів. Забезпечуються освітяни області ілюстративним матеріалом для використання творів мистецтва в освітньому про-

цесі ЗЗСО.

Інформацію про проведення виставок колеги висвітлюють на сайті й у вайбер-групі МОППО, на телеканалах міста Миколаєва «ТК-TV», ТМ (суспільне), «Март» та в газеті «Вечірній Миколаїв».

Багаторічна діяльність «Галереї мистецтв» репрезентована в матеріалах за трьома основними напрямками:

1. Персональні виставки сучасних митців Миколаївщини.
2. Учасники художніх експозицій, де представлені роботи всіх партнерів МОППО з реалізації проєкту «Галерея мистецтв» (тематичні виставки).
3. Виставкова діяльність у період агресії РФ в Україні з 2022 року.

Особливо підкреслимо камерну, теплу атмосферу зустрічей, що учасники заходів роками створюють / відчують у рамках проєкту «Галерея мистецтв» (тематичні виставки), відзначимо його особливий статус як одного з основних способів формування позитивного іміджу Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Організація та проведення персональних виставок митців Миколаївської області. Історія виставок у Миколаївському обласному інституті вдосконалення кваліфікації вчителів розпочалася з 1998 року. У жовтні цього ж року на базі інституту проводився Всеукраїнський науково-практичний семінар директорів інститутів післядипломної педагогічної освіти України. Окрім програми семінару, представляли учасникам і гостям заходу художньо-мистецьку творчість Миколаївщини. Н. Д. Колосовська, директор інституту, Н. М. Огреніч, заступник директора інституту, надали відповідну підтримку щодо організації виставки.

Для першої експозиції (такої важливої для організаторів семінару), запросили І. Г. Черкесову, викладача факультету декоративно-прикладного мистецтва Миколаївської філії Київського інституту культури. Представлені на першій виставці гобелени

демонстрували історію розвитку північного Причорномор'я та народів, що населяли Південь України: «Скіфські сузір'я», «Буг-Берегиня», «Дикі білі коні Гілеї», «За мотивами скіфського золота», «З еллінського часу північного Причорномор'я», «Радісний», «AB OVO», об'ємно-просторова композиції «Квіти мого краю», «Гуманістичне відбиття Чумацького Шляху вночі» та інші.

За період з 1998 до 2023 років налагоджена співпраця Галереї інституту з Миколаївською обласною організацією Національної спілки художників України, Миколаївським обласним творчим об'єднанням художників аматорів та майстрів декоративно-прикладного мистецтва «Прибужжя», відокремленим підрозділом «Миколаївська філія Київського Національного університету культури і мистецтв», Миколаївською обласною організацією Національної спілки фотохудожників України, викладачами дитячих художніх шкіл, творчими об'єднаннями Будинків творчості Миколаївської області.

За час роботи проєкту «Галерея мистецтв» (тематичні виставки) свої роботи представили понад 120 учасників мистецьких об'єднань: майстри народного та декоративно-прикладного мистецтва, художники-аматори, викладачі художніх шкіл, керівники гуртків, учні міста та області. Понад 10 тисяч педагогічних працівників, жителів міста та області відвідали експозиції. Організаційна й виставкова робота здійснюється відповідно до обласної Програми «Вчитель», Указу Президента України від 15. 03. 2002 року №258/2002 «Про першочергові заходи щодо забезпечення та розвитку культури та духовності українського суспільства», Обласної Програми розвитку освіти Миколаївської області на 2021–2025 роки.

Про результати відкриття виставок у проєкті «Галерея мистецтв» (тематичні виставки) інформація висвітлювалася на сайті МОППО, у газетних статтях «Вечірнього Миколаєва», «Нової Миколаївської газети». Подавалися відеосюжети на телекана-

лах ТМ, ТАК-TV, «Март», «Сатурн»-35.

Учасники художніх виставок:

1. Миколаївська обласна організація Національної спілки художників України, що створена в 1970 році, є потужним культурним центром міста і області. У 2020 році відзначила своє 50-річчя від дня заснування. Колектив організації посідає чільне місце в мистецькому середовищі України і налічує понад 60 учасників спілки.

У березні 1999 року проведено першу виставку члена Національної спілки художників України з 1957 року, заслуженого художника України з 1976 року, ветерана II світової війни (1941–1945), учасника бойових дій М. О. Ряснянського (1926–2003). Експонували тематичні картини, пейзажі, натюрморти, портрети сучасників: робітників, письменників, поетів, державних діячів, друзів. Монументальні за розміром і тематикою роботи привертають увагу відвідувачів. Глядачі відзначали картини «Гопак», «Чоловіча розмова», портрет письменника Олеса Гончара, пейзажі околиць міста.

Персональні виставки представили:

- О. В. Маркитан, член Національної спілки художників України, викладач кафедри ДПМ Миколаївської філії Київського інституту культури (2001).
- С. Ф. Сенкевич, член Національної спілки художників України, заслужений діяч мистецтв України (2009).
- О. В. Матійко, член Національної спілки художників України, викладач рисунка й живопису кафедри дизайну Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (2008).
- О. М. Артим, член Національної спілки художників України (2011, 2016), лауреат конкурсів «Молоде ім'я року» 1998, 2000 (місто Миколаїв). У 1998 році художниця нагороджена дипломом і III премією в конкурсі «Молоде ім'я року». Ви-

соку оцінку глядачів та митців мали живописні твори, які експонувались на персональних та загальних художніх виставках різного рівня, що відбулися в Україні та за кордоном, зокрема в містах Москва, Неаполь, Мілан, Дюссельдорф, Мюнхен. Чільне місце серед живописних робіт посідає серія «Миколаївці».

- Д. І. Артим, член Національної спілки художників України (2012).
- І. О. Кветка, член молодіжного об'єднання Миколаївської обласної організації Національної Спілки художників України (2012).
- Ю. С. Гуменний, заслужений художник України, член Національної спілки художників України, виставка «Пам'яті Дмитра Кременя, до 70-річчя від дня народження» (2023).
- Л. Г. Яценко, член Національної спілки художників України, виставка живопису «Місто моє Миколаїв» (2024).

2. Миколаївська обласна організація Національної спілки фотохудожників України

Ознайомлення з художньою та документальною фотографією почалося з творчості миколаївського митця С. Гусева. До експозиції автор подав понад 50 робіт, у яких відтворено наше улюблене місто, краєвиди Миколаївщини, дитячі портрети, тварини і птахи. Перша художня виставка фотографії (2009) відкрила вчителям, відвідувачам секрети фотографічного мистецтва, його художню цінність і важливість у житті людини.

У 2014 році С. Гусев репрезентував 200 робіт, у яких висвітлено нові сторінки життя міста, історичні події, портрети мешканців краю і макросвіт. Для керівників гуртків фотографічного мистецтва митець провів майстер-клас зі створення художньої фотографії, поділився досвідом роботи.

2010 року відбулася творча зустріч із миколаївськими фотографами народного клубу «Корабел» імені Бориса Панова, керівник О. С. Хлопко. Першу виставку документальних і художніх світлин, яка засвідчила особливість цього жанру як мистецтва, що супроводжує людину впродовж усього життя, представили в інституті члени клубу. Експозиції фотографії «Весна – 2011», «Україна і час» у 2011 році мали схвальні відгуки, стали відкриттям для вчителів, відвідувачів, гостей інституту.

2011 року виставку тематичної фотографії представив В. Пашинний, дизайнер студії «Дизайн Грифель», студент V курсу Миколаївської філії Київського Національного університету культури і мистецтв України, нині В'ячеслав – уже випускник і впевнений у собі фахівець.

У січні 2011 року вперше в проєкті «Галерея мистецтв» (тематичні виставки) свою творчість представила Миколаївська обласна організація Національної спілки фотохудожників України «Південний альбом – 2011 (січень – лютий), подано понад 50 робіт 17 членів організації (голова правління Л. І. Савельєва, член Міжнародної федерації фотографічного мистецтва (AFIAP). Проведена друга виставка обласної організації – «Південний альбом – 2012».

У 2013 році активізувалася робота спілки та її членів. 17 учасників підготували експозицію художньої фотографії «Південний альбом – 2013», колективну виставку молодих митців «Троє точіє...» Андрія Рублевика, Олега Пройдисвіта і Максима Журавки. Особливою подією для спілки майстрів, жителів міста, учителів області була виставка з нагоди 25-річчя професійної діяльності А. В. Сливи, члена Національної спілки фотохудожників України, організатора і автора колективних виставок «Південний альбом 2011, 2012, 2013, 2014». На виставку 2014 року представлено понад 50 робіт 20 фотографів обласної організації, як досвідчених, так і молодих,

які є учасниками і призерами міжнародних, національних, міських виставок і конкурсів. За період із 2009 до 2024 років організовано і відкрито 12 виставок «Південний альбом» МООНФХУ та п'ять персональних фотовиставок.

3. Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського Національного університету культури і мистецтв»

Співпрацю з інститутом у рамках проєкту продовжили викладачі кафедри декоративно-прикладного мистецтва і дизайну Миколаївської філії Київського Національного університету культури і мистецтв України:

М. М. Сопільняк – художник, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дизайну Миколаївської філії Київського Національного університету культури і мистецтв України, випускник художньо-графічного факультету Одеського державного педагогічного інституту ім. К. Д. Ушинського. Перша персональна виставка олійного живопису відбулась у 2004 році, друга – у 2008, третя – у 2009 році. 2012 року М. М. Сопільняк представив творчий звіт у ювілейній виставці з нагоди 60-річчя від народження. В експозиції наявні акварельні й олійні живописні роботи, у яких відтворено краєвиди Миколаївщини, ілюстрації до літературних творів, власні творчі композиції. Виставки 2017, 2022 (грудень «Мелодія душі – 2022»).

- Ю. В. Одробінський – член Миколаївської обласної організації Національної спілки художників України з 2012 р., кандидат мистецтвознавства, доктор філософії, викладач кафедри дизайну Миколаївської філії Національного університету культури і мистецтв України. Рельєфне різьблення по дереву (виставки 2011, 2014).
- О. Л. Тригуб – член Миколаївської обласної організації Національ-

ної спілки художників України з 2012 р., викладач кафедри дизайну Миколаївської філії Національного університету культури і мистецтв України. Батик (виставки 2016, 2021).

4. Керівники гуртків образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва

Активну участь у виставковій діяльності інституту беруть керівники гуртків образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва, народних майстерень, студій районних (міських) будинків творчості учнів. Персональні та колективні виставки репрезентували (2010–2022): Олена Пак, керівник гуртка «Павутинка» Первомайського Будинку дитячої творчості, представила виставку ексклюзивних в'язаних виробів «Барви літа»; учасники обласного фестивалю учнівської творчості «Таланти твої, Миколаївщино»; вихованці гуртків «Мальви», «Художня вишивка», «Орхідея», «Плетіння з соломки» Палацу творчості учнів м. Миколаєва; учні ЗНЗ області демонстрували роботи для колективної виставки «Світ очима дітей» до 1 червня – Міжнародного дня захисту дітей; керівники гуртків образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, народних ремесел курсів підвищення кваліфікації «Народні ремесла краю» при МОППО брали участь у циклі виставок «Мистецьке коло».

Колективний проєкт «Веселковий світ» слухачів курсів підвищення кваліфікації керівників гуртків загальноосвітніх навчальних закладів і районних (міських) Будинків творчості учнів. Показані на виставці авторські роботи учителів, а також учнів і вихованців народних майстерень, гуртків і студій унаочнюють розмаїття художніх технік від олійного живопису до нитяної графіки, що оптимізує прагнення творчого підходу до поставленої мети. Представники: Олена Горячева – художниця, директор Миколаївського благодійного фонду «Вихід» (персональна виставка творів батику і живопису); С. М. Стасюк

– художниця, майстер-викладач, завідувач відділу декоративно-прикладного мистецтва Будинку творчості учнів м. Миколаєва (персональна виставка та групи «Образотворче мистецтво» Будинку творчості учнів м. Миколаєва); гурток образотворчого мистецтва «Барви» Будинку творчості учнів м. Миколаєва, керівник І. О. Савенко, художник, майстер ДПМ; творче об'єднання «Елементи»; Т. П. Коляда – керівник гуртка «Натхнення» Заводського БДТ м. Миколаєва, Л. В. Зарубенко – керівник гуртка БДТ м. Миколаєва (2016); С. П. Бойкова-Калюжна – художник обласного Палацу культури (2020).

5. Виставки художньої творчості учнів закладів загальної середньої освіти області

Через участь у виставках, конкурсах, репрезентацію власних робіт вчителі і здобувачі освіти поглиблюють знання про історію фотографії та живопису, удосконалюють техніку виконання робіт, набувають необхідних умінь і навичок для створення композицій, відчують своє становлення як особистості.

Обласний фестиваль учнівської творчості «Таланти твої, Миколаївщино» популярний серед керівників гуртків та вихованців студій, гуртків районних, міських Будинків дитячої творчості учнів області. Тематика змінюється щороку, номінації: «Юні художники», «Юні майстри».

У рамках відзначення у 2014 році 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка проведено виставку малюнків учнів ЗНЗ області, у якій експонувалося понад 100 робіт. У виставковому циклі творчості здобувачів освіти представлено малюнки Миколаївської санаторної школи-інтернату І–ІІІ ступенів Миколаївської міської ради (керівник Сидорова Л. В., учитель образотворчого мистецтва), вихованців закладів дошкільної освіти № 64, № 95 м. Миколаєва, студії «Дивосвіт» навчально-виховного комплексу «Загальноосвітній навчальний заклад І ступеня – дошкільний навчальний заклад «Чайка», гуртка «Веселка» За-

водського БТДЮ м. Миколаєва (керівник гуртка Батаєва К. О.), гуртка «Натхнення» Заводського БТДЮ м. Миколаєва (керівник Коляда Т. П., член творчого об'єднання «Прибужжя»).

6. Виставкова діяльність у період агресії РФ в Україні з 2022 року

З моменту вторгнення РФ в Україну виставкова діяльність на деякий час зупинилась, проте в кінці 2022 року на підтримку Збройних Сил України організовано показ живопису і графіки вчителів, художників, керівників гуртків Будинків творчості «Мелодія душі – 2022», де учасники заходу засвідчили впевненість у перемозі України над військами РФ. Свої роботи для експозиції представили М. М. Сопільняк, художник, заслужений діяч мистецтв України; Л. В. Зарубенко, Д. Г. Павленко, Р. В. Прозоров, С. П. Бойкова-Калюжна, Н. С. Гордієнко, О. А. Остремська, О. С. Усатенко, педагоги-художники; Д. О. Крик, методист МОППО.

У роботах авторів переважає мирне життя українців, у окремих доробках показано зранені природні ландшафти сіл та міст, які відновлені силами українців. Експозиція переконливо засвідчила, що життя триває, і освітяни спрямовують свої зусилля на здобуття перемоги України.

Виставка художньої фотографії «Південний альбом – 2023»

09 березня 2023 року в галереї мистецтв Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти відкрито 11 виставку художньої фотографії «Південний альбом – 2023» Миколаївської обласної організації Національної спілки фотохудожників України. 47 робіт представили 18 фотографів Миколаївської обласної організації НСФХ України: В. В. Кисіль (АФІАР і ЕФІАР), заслужений художник Міжнародної федерації фотомистецтва, Олександр Нарожний (АФІАР), Ігор Єрмолаєв, член Національної спілки журналістів України, відомий мандрівник, Андрій Слива, Олександр Посторонко, Сергій Жолонко, Олександр Стахорський, Вадим

Федоров, Ігор Марцинюк, Олександр Деркач, Юрій Кошковський, Сергій Кононенко, Олександр Сайковський, члени НСФХ України, І. С. Гузій, голова правління Миколаївської обласної організації НСФХ України, Ольга Волкова, Кирило Римарев, Ксенія Лєсна, Дмитро Скороходов. Заслужений артист України Олександр Сичов для присутніх виконав авторську пісню «Червона калина».

У роботах фотографів відтворено суспільне життя, події, що відбувалися протягом 2022–2023 рр. у нашій державі й за її межами, стійкість та єднання українців в умовах становлення культури Вітчизни, портрети відомих діячів культури, краєвиди міст європейських держав. Роботи вражають високим рівнем фотографічного мистецтва.

На першій персональній виставці творів мистецтва «З любов'ю до України» Олени Усатенко, художниці та дизайнерки, представлено живопис, графіка й дизайнерські вироби, виконані за час навчання в коледжі та написані упродовж воєнних 2022–2023 років. Любов до рідного краю та України, повага до вчителів, односельців – зміст творчих робіт молоді, талановитої художниці. Окремою сторінкою є дизайнерські вироби жіночих сумок із використанням сучасних матеріалів.

На виставці «Портрет і ми» Д. Г. Ларіонової, студентки IV курсу Миколаївського фахового коледжу культури і мистецтв, представлено 17 робіт молоді художниці, що виконані під час навчання в коледжі та написані упродовж 2020–2023 років. Любов до рідного краю, України, до вчителів, односельців є лейтмотивом творчих робіт талановитої авторки Дарії Ларіонової.

Експозицію живопису «Краю мій, моя Україно!» Д. Г. Павленко, педагога-художниці, старшого вчителя образотворчого мистецтва вищої категорії, учасниці обласної художньої майстерні та пленерів Миколаївського ОППО «Авторська техніка живопису», підготовлено до Дня вчителя, де були представлені пейзажі, квіти та натюрморти. Особлива географія пейзаж-

них робіт охоплює простори Миколаївщини, Одещини, Карпат та інших природних ландшафтів України. З особливим піднесенням Д. Г. Павленко пише квіти, вони для автора є символами людського життя-долі. Привертають увагу деталі, колірне вирішення та композиція. Натюрморт – особливий напрям творчості художниці: предмети побуту, що промовисто характеризують господаря, також місцева городина – редис і буячки, а ще «гості» столу від сусідів-держав – лимон, гранат – одухотворені «герої полотен» авторки.

На виставці графіки «Пам'яті видатного українського педагога і поета Дмитра Кременя та до Дня української писемності та мови» Ю. С. Гуменного, миколаївського художника, члена НСХУ, заслуженого художника України, представлено різножанрові графічні малюнки, зокрема портрети, «ню», біблійний цикл. У портретах Д. Д. Кременя лаконічними засобами графіки передано особливості характеру поета, його внутрішні переживання – людини, поета, патріота України, виконані під час спілкування в майстерні художника. Графічні ілюстрації до творів Д. Д. Кременя передають глибину відчуттів поета через сприйняття художника (доречно зазначити, що і сам Д. Д. Кремень був надзвичайно обдарованим художником-графіком). Вшановуючи поета, цінуючи його творчість, жіночий гурт «Свалява Штат» (керівник Ярина Сірик) виконав пісні на вірші Дмитра Кременя. У сольному виконанні Ф. С. Олійника прозвучав романс.

Виставка художньої фотографії «Південний альбом – 2024».

Із 8 лютого до 4 березня 2024 року в галереї мистецтв Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти працює щорічна виставка художньої фотографії «Південний альбом – 2024» Миколаївської обласної організації Національної спілки фотохудожників України. У галереї представлено 50 робіт 14 фотографів Миколаївської обласної організації. Творчі роботи надали члени спілки та фотографи, учасники і призери національних виставок

і конкурсів: Олександр Нарожний (АФІАР), Ігор Єрмолаєв, член Національної спілки журналістів України, член НСФХ України; члени НСФХ України: Андрій Слива, Олександр Посторонко, Сергій Жолонко, Вадим Федоров, Юрій Кошковський, Олександр Сайковський, Сергій Кононенко, Олексій Колібабчук. І. С. Гузій, голова Правління Миколаївської обласної організації НСФХ України, Ольга Волкова, Ганна В'юшина, Дмитро Скороходов. У роботах фотографів відтворено події, що відбувались у 2023 році в Україні та за її межами; переживання і внутрішній світ людини, сучасники, красиви міста та області, враження від цікавих подорожей та участь у суспільному житті України. Світлина вирізняються високим рівнем фотографічного мистецтва.

Виставка художньої фотографії багатожанрова: портрет, стрітфотографія, воєнна тематика, теми сакрального життя країн, жанрова та соціальна тематика. В умовах агресії РФ в Україні митці міста не втратили оптимізму і віри в перемогу України.

Виставка живопису «Місто моє Миколаїв» Л. Г. Яценка, миколаївського художника, живописця, члена Національної спілки художників України з нагоди святкування 8 березня, весняного свята. В експозиції представлено 27 робіт, різних за тематикою: архітектурний пейзаж, красиви міста Миколаєва, жіночі портрети, натюрморти та жанрові композиції. Роботи Л. Г. Яценка розповідають про місто Миколаїв з його неповторними подвір'ями й затишними вулицями, про людей, які живуть і працюють в умовах сьогодення. Розгорнений показ, живописний і колоритний, наповнює теплими відчуттями, створює гарний настрій.

Виставка творів мистецтва до 210 роковин від дня народження Тараса Шевченка «Тарасова доля – це правда жива».

14 березня 2024 року Галерея мистецтв інституту експонує твори мистецтва до 210 роковин від дня народження Тара-

са Шевченка «Тарасова доля – це правда жива». До показу ввійшли п'ять репродукцій найвідоміших картин Кобзаря й автопортрет («Катерина», «Селянська родина», «Циганка-ворожка», «Одаліска», «Костюл у Києві» та «Автопортрет. 1840»), 12 репродукцій робіт із «Шевченкіани» І. С. Марчука, народного художника України, генія сучасності, та роботи миколаївських художників Володимира Галуценка (м. Новий Буг) та Ф. С. Олейнікі (сміт Казанка).

Висновки та перспективи дослідження.

Отже, науково-термінологічний вимір поняття «художньо-естетична культура вчителя» багатогранний: з одного боку є психологічною категорією, а з іншого – педагогічною. Рівень вияву тісно пов'язаний із фаховою підготовкою, загальною культурою, вихованням, здатністю до самоосвіти, особистими прагненнями і вподобаннями людини. Запропоноване визначення терміна «художньо-естетична культура вчителя» сприятиме розширенню світогляду, формуванню системи цінностей вчителів, адаптації поняттєвого апарату до практичного використання в їхній роботі, дасть змогу глибше зрозуміти його значення й зістави-

ти подану дефініцію з окресленими подібними поняттями з інших галузей.

Розуміння змістового наповнення терміна, чинників розвитку художньо-естетичної культури вчителів уможливить формування моральних якостей учнів на вищому рівні. Водночас важливо враховувати специфіку предмета, рівень культури й освіченості педагога, здатність здобувачів освіти емоційно-чуттєво сприймати мистецькі твори, досліджувати й розробляти методичні аспекти й інструментарій заняття.

Проект «Галерея мистецтв» (тематичні виставки) забезпечує формування художньо-естетичної культури та мистецьких цінностей освітян і педагогічної громадськості Миколаївської області, сприяє популяризації творчості сучасних українських митців, майстрів декоративно-ужиткового, народного мистецтва, творчих об'єднань, студій і майстерень, будинків дитячої творчості учнів, фотографів НСФХУ міста Миколаєва та області для всебічного розвитку особистості громадянина України.

Перспективи вбачаємо в дослідженні впливу стріарту на формування естетичних смаків молоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Богатирьова Г. А. Шляхи формування художньо-естетичної культури майбутніх учителів праці / Г. А. Богатирьова // Особистісно орієнтоване навчання і виховання учнівської та студентської молоді : зб. наук. праць / відп. за вип. В. С. Пікельна. – Кривий Ріг, 2004. – Вип. 5. – С. 61–65.
2. Гарбузенко Л. В. Декоративно-прикладне мистецтво: крок до художньо-естетичної компетентності : навч.-метод. посіб. / Л. В. Гарбузенко. – Кіровоград, 2016. – 132 с.
3. Гатеж Н. Структура естетичної культури майбутнього вчителя образотворчого мистецтва / Н. Гатеж // Проблеми підготовки сучасного вчителя, 2017. – № 16. – С. 199–207. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4914.16.2017.163500>.
4. Зеленська Л. М. Художні галереї та їх роль у збереженні і популяризації українського мистецтва / Л. М. Зеленська // Новітні дослідження культури і мистецтва: пошуки, проблеми, перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / М-во культ. України та інформ. політики ; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. ; Наук. тов. студ., асп., доктор. і молод. вч. (Київ, 18 травня 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. – 284 с.
5. Кардашов В. Н. Теоретичні та методичні засади художньо-творчого розвитку школярів: монографія / під. ред. Н. А. Кушаєва. – Бердянськ, 2000. – 160 с.
6. Колесніков М. Естетика / М. Колесніков, О. Колеснікова, В. Лозовой та ін.; за заг.

ред. В. Лозового. – К., 2003. – 208 с.

7. Ліфінцева Л. Ф. Культурно-мистецька діяльність митця / Л. Ф. Ліфінцева // Новітні дослідження культури і мистецтва: пошуки, проблеми, перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / М-во культ. України та інформ. політики ; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. ; Наук. тов. студ., асп., доктор. і молод. вч. (Київ, 18 травня 2023 р.). – Київ : НАКККиМ, 2023. – 284 с.

8. Марущак О. В., Зузяк Т. П. Зміст поняття «художньо-естетичної компетентності педагога в галузі декоративно-ужиткового мистецтва» / О. В. Марущак // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – Випуск 53, 2019. – С. 185–189. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2019-53-185-189>.

9. Микуліна А. Художня культура як наукове поняття та професійна якість педагога / А. Микуліна // Педагогічні науки, 2016. – № 69 (2). – С. 100–104.

10. Назаренко Л. А. Формування предметної літературної компетентності старшокласників засобами інформаційно-комунікаційних технологій, спеціальність : дис... канд. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика навчання (українська література) / Л. А. Назаренко ; Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2015. – 304 с.

11. Отич О. М. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи : підручник / О. М. Отич. – Кіровоград, 2014. – 208 с.

12. Сінчжоу С. Формування художньо-естетичної культури здобувачів вищої педагогічної освіти в контексті європейського вибору / С. Сінчжоу // Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 14–15 жовтня 2022 р.). – Т. 2. – Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2022. – 163 с.

13. Сокурєнко О. О. Музейна педагогіка в утвердженні національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти / О. О. Сокурєнко // Вересень, 2024. – № 4. – С. 108–123. DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.4.2024.09>.

14. Сотська Г. Організаційно-методична система формування естетичної культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва в педагогічних університетах / Г. Сотська // Неперервна професійна освіта: теорія і практика, 2014. – Вип. 1–2. – С. 64–69.

15. Тодосієнко Н. Л. Застосування комплексу мистецтв як засобу формування естетичного сприймання молодших школярів у позакласних формах роботи / Н. Л. Тодосієнко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти, 2019. – С. 152–158.

16. Тодосієнко Н. Л. Формування естетичного сприймання у молодших школярів засобами комплексу мистецтв у позакласній виховній роботі [Текст] : автореферат дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 – теорія та методика виховання / Тодосієнко Наталія Леонідівна; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2021. – 21 с.

17. Ходунова В. Л. Художньо-естетична культура педагогічних працівників закладів дошкільної освіти / В. Л. Ходунова // Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Випуск 207, 2022 – С. 338–342. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-338-342>.

18. Швенюк О. Л. Формування художньо-естетичного досвіду майбутнього вчителя [Текст] : автореферат дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 – теорія та історія педагогіки / Швенюк Олена Леонідівна ; Державний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 1995. – 22 с.

**DEVELOPMENT OF ARTISTIC AND AESTHETIC CULTURE OF TEACHERS
THROUGH THE «ART GALLERY» PROJECT**

Kryk Dmytro,

*Methodologist of the Department of Theory and Methods
of Language, Literature and Artistic and Aesthetic Education
Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute
4-a Admiralska Street, 54001, Mykolaiv, Ukraine
dmytro.kryk@moippo.mk.ua*

Nazarenko Liudmyla,

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Theory and Methodology
of Language-Literary and Artistic-Aesthetic Education
Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute
4-a Admiralska Street, 54001, Mykolaiv, Ukraine
liudmyla.nazarenko@moippo.mk.ua*

This scientific and methodological article explores the enrichment of an individual's spiritual world through artistic education. The significance of art-related subjects and their impact on the development of aesthetic taste and regional culture is emphasized. The concept of «artistic and aesthetic culture of the teacher» is analyzed and clarified. The article examines how perceiving works of art as sensory triggers influences psychological well-being.

Theoretical foundations, key factors, and components of teachers' artistic and aesthetic culture development are identified. The importance of applying creative, student-centered, and activity-based approaches to cultivating aesthetic appreciation in education is highlighted. The article underscores the role of emotional and intellectual perception in engaging with works of art.

It is noted that teachers' understanding of the structural elements of aesthetic culture, incorporating art history knowledge into their teaching, engaging in creative activities, and attending art exhibitions contribute to their artistic and aesthetic growth. The educator's influence on students' spiritual formation and the significance of continuous self-education are also emphasized.

The article presents the results of the «Art Gallery» regional project initiated by Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute (MISTTI). This long-term project has operated in three main areas: personal exhibitions of contemporary artists from the Mykolaiv region; collaborative art exhibitions, showcasing works from MISTTI partners involved in the «Art Gallery» project; exhibition activities during the Russian Federation's aggression against Ukraine (since 2022).

Over 120 members of various art associations have exhibited their works as part of the «Art Gallery» initiative.

Keywords: *artist; artistic and aesthetic culture of the teacher; culture; gallery; master; Mykolaiv region; personal exhibition.*

REFERENCES

1. Bohatyrova, H. A. (2004). Shliakhy formuvannia khudozhno-estetychnoi kultury maibutnikh uchyteliv pratsi [Ways of forming the artistic and aesthetic culture of future labor teachers]. *Osobystisno oriientovane navchannia i vykhovannia uchnivskoi ta studentskoi*

molodi. Kryvyi Rih, vyp. 5, 61–65 (ukr).

2. Harbuzenko, L. V. (2016). *Dekoratyvno-prykladne mystetstvo: krok do khudozhno-estetychnoi kompetentnosti* [Decorative and applied art: a step towards artistic and aesthetic competence]. Kirovohrad (ukr).

3. Hatezh, N. (2017). Struktura estetychnoi kultury maibutnoho vchytelia obrazotvorchoho mystetstva [The structure of the aesthetic culture of the future art teacher]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, 16, 199–207. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4914.16.2017.163500> (ukr).

4. Kardashov, V. N. (2000). *Teoretychni ta metodychni zasady khudozhno-tvorchoho rozvytku shkolariv* [Theoretical and methodical principles of artistic and creative development of schoolchildren]. Ed. N. A. Kushaieva. Berdiansk (ukr).

5. Khodunova, V. L. (2022). Khudozhno-estetychna kultura pedahohichnykh pratsivnykiv zakladiv doshilnoi osvity [Artistic and aesthetic culture of pedagogical workers of preschool education institutions]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky*. Vypusk 207, 338–342. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-338-342> (ukr).

6. Kolesnikov, M., Kolesnikova, O. & Lozovoi, V. ta in. (2003). *Estetyka* [Aesthetics]. K.: Yurinkom Inter (ukr).

7. Lifintseva, L. F. (2023). Kulturno-mystetska diialnist myttsia [Cultural and artistic activity of the artist]. *Novitni doslidzhennia kultury i mystetstva: poshuky, problemy, perspektyvy*. Kyiv: NAKKKiM (ukr).

8. Marushchak, O. V. & Zuziak, T. P. (2019). Zmist poniattia «khudozhno-estetychnoi kompetentnosti pedahoha v haluzi dekorativno-uzhytkovoho mystetstva» [The content of the concept of «artistic and aesthetic competence of a teacher in the field of decorative and applied art»]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*. Vypusk 53, 185–189. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2019-53-185-189> (ukr).

9. Mykulina, A. (2016). Khudozhnia kultura yak naukove poniattia ta profesiina yakist pedahoha [Artistic culture as a scientific concept and the professional quality of a teacher]. *Pedahohichni nauky*, 69 (2), 100–104 (ukr).

10. Nazarenko, L. A. (2015). *Formuvannia predmetnoi literaturnoi kompetentnosti starshoklasnykiv zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii* [Formation of subject literary competence of high school students by means of information and communication technologies]. (Candidate's thesis). Mykolaivskyi natsionalnyi universytet imeni V. O. Sukhomlynskoho. Mykolaiv (ukr).

11. Otych, O. M. (2014). *Osnovy pedahohichnoi maisternosti vykladacha profesiinoi shkoly* [Basics of pedagogical skill of a professional school teacher]. Kirovohrad (ukr).

12. Shveniuk, O. L. (1995). *Formuvannia khudozhno-estetychnoho dosvidu maibutnoho vchytelia* [Formation of the artistic and aesthetic experience of the future teacher]. (Extended abstract of candidate's thesis). Derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni M. P. Drahomanova. Kyiv (ukr).

13. Sinchzhou, S. (2022). Formuvannia khudozhno-estetychnoi kultury zdobuvachiv vyshchoi pedahohichnoi osvity v konteksti yevropeiskoho vyboru [The formation of artistic and aesthetic culture of higher pedagogical education graduates in the context of the European choice]. *Muzychna ta khoreorafichna osvita v konteksti kulturnoho rozvytku suspilstva*. T. 2. Odesa: PNPi imeni K. D. Ushynskoho (ukr).

14. Sokurenko, O. O. (2024). Muzeina pedahohika v utverdzhenni natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti zdobuvachiv osvity [Museum pedagogy in the establishment of national and civic identity of education seekers]. *Veresen*, 4, 108–123. DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.4.2024.09> (ukr).

15. Sotska, H. (2014). Orhanizatsiino-metodychna systema formuvannia estetychnoi kultury maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva v pedahohichnykh universytetakh [Organizational and methodological system of formation of aesthetic culture of future teachers of fine arts in pedagogical universities]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*. Vyp. 1–2, 64–69 (ukr).

16. Todosiienko, N. L. (2021). *Formuvannia estetychnoho sprymannia u molodshykh shkoliariv zasobamy kompleksu mystetstv u pozaklasnii vykhovnii roboti* [Formation of aesthetic perception in younger schoolchildren by means of a complex of arts in extracurricular educational work]. (Extended abstract of candidate's thesis). Vinnyts. derzh. ped. un-t im. Mykhaila Kotsiubynskoho. Vinnytsia (ukr).

17. Todosiienko, N. L. (2019). Zastosuvannia kompleksu mystetstv yak zasobu formuvannia estetychnoho sprymannia molodshykh shkoliariv u pozaklasnykh formakh roboty [The use of the complex of arts as a means of forming the aesthetic perception of younger schoolchildren in extracurricular forms of work]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 14. Teoriia i metodyka mystetskoï osvity*, 152–158 (ukr).

18. Zelenska, L. M. (2003). Khudozhni halerei ta yikh rol u zberezheni i populiaryzatsii ukrainskoho mystetstva [Art galleries and their role in the preservation and popularization of Ukrainian art]. *Novitni doslidzhennia kultury i mystetstva: poshuky, problemy, perspektyvy* Kyiv: NAKKKiM (ukr).

Стаття надійшла до редакції: 17.01.2025

Прийнято до друку: 26.03.2025